

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Kort Begryp Des Levens Ende Der Devghden Vande Weerdighe Joanna van Randenraedt Geestelycke Dochter Onder de Bestieringhe der Societeyt Iesu

**Huysmans, Daniel
Nerrincq, François**

T'Antwerpen, 1690

VII. Verstervinghe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38005

alwaer wy van haere Armoede fullen handelen, Om dit Capittel te sluyten, segghe ick alleenlijck dat sy alles versaecte, dat vande wereldt bemint wordt: ja datse niet beweghelijk en was, om met wereltsche bekommeringhen sich te bemoeyen, dan alleen door ghehoorsaemheydt, ende met verfekeringhe van daer mede Godt te behaeghen, ende sijnen alder-heylichsten wille te volgen. Voor der wenschende, dat een ider van de selve ghesintheydt waere, ende af-ghestorven zijnde van alle verganckelijcke gheneghentheden, sich vestighde op eeuwighen dinghen.

VII. CAPITTEL.

Verstervinghe.

GHelijck sy vromelijck de wereldt verwonnen heeft: alsoo heeft sy oock sonder ophouden bevochten ende ghetracht t'overmeesteren alle gheneghentheden ende beweginghen, die ons tot ongheregelde Liefde van ons selven, ende tot sonde aen-locken. De Enghelen zijn, ende de menschen waeren, inden staedt der onnooselheyt vry van dierghellijcke gheneghentheden: maer niet de menschen in desen staedt der nature, die door d'Erf-sonde bedorven is. Ende midts dat dese gheneghentheden niet en sterven, als met den mensch: soo moeten sy verstorven worden door eenen gheduerighen strijdt, die niet en eyndicht dan met dit Leven.

De verstervinghe van dese ongheregheltheden is tweederley. Door d'eene bedwinghtmen ende versterft-men den inwendighen mensch, door d'andere

d'andere den uytwendighen : ende sy zijn beyde even noodtsaeckelijck. Want het luttel kan baeten dat d'uytwendighe sinnen verstorven worden, als den haet, de gramschap, ende andere inwendighe quaede beweginghen levendigh blijven: ende het inwendigh versterven, en baet oock niet veel, als men aen d'uytwendighe sinnen den toom gheeft. Dese verstervinghen moeten met malkanderen vervoeght worden, seght den Heylighen (a) *Basilius*, is 't dat eene Maeght aen Godt oprechtelijck wilt behaeghen. Hy noemt hier de Maeghden: niet om dat dese dobbele verstervinghe oock aen andere niet noodigh en is; maer om dat hy aldaer besonderlijck schrijft tot de Maegden, Laet ons in dit Capittel sien, hoe kloeckelijck dat onse Maeght alle dese gheneghentheden verstorven heeft.

Aengaende d'inwendighe verstervinghe, die de principaelste ende edelste is, segghe ick alleenlijck van JOANNA, datse haer ghestadelijck gheoeffent heeft in 't overwinnen ende verdrucken, alle oock d'alder-minste ongheregheltheden van het leeghe deel der siele. D'eyghen liefde, die de moeder van alle quaede gheneghenthey is: vervolghde sy sonder op-houden; was ghedurigh besorght, dat in haere memorie gheen gepeys en soude plaetse grijpen van groot-achtinghe haers selfs, geenen in-val om aen menschen te behaeghen, of van hun ghepresen te worden; geene vervremtheydt van vernederinghen, van beschaemtheyt of schande; geene vast-hechtinghe of liefde tot eenigh schepfel, tot eenigh ghemack, oft tot voldoeninghe des lichaems. Sy ontrock aen haer verstandt al, dat schaedelijck, of onprofijtigh, of

(a) *De verâ Virginitate.*

D d 3

Gode

Godt min behaeghelijck was; aen alle ongheregelde en lichtveerdighe oordeelen of ghepeyſen aen alle eyghen goet-duncken: haer in alles voeghende naer eens anders oordeel. Sy bevocht ende brack alle inwendighe driften van blijſchap, van droefheydt, van af-keer, van gramschap, van hope, van vreeſe, ende van andere bewegingen, onder de welcke wy daegelijckx ſuchten. Sy dede alle neerſtigheydt om haeren wille te breken ende te vernietighen, ſoo in uytwendighe als inwendighe dinghen, ſoo in gheestelijcke als tijdelijcke: ende om den ſelven met Godts wille ſoo te vereenighen dat ſy noyt van die Goddelijcke noord-ſterre en ſoude af-wijcken. Ende om in deſe verſtervinghe beter te voorderen, ſtelde ſy neerſtelijck by gheſchrift hoe ſy beneffens het beringhelen van d'uytwendighe ſinnen, haere memorie, verſtandt, ende wille bedwinghen ſoude: ende over-las ſmorgens dit papier, om hier in door den dagh niet te ontbreken. Soo datſe met den Heylighen (a) Apoſtel Paulus konde ſegghen: *Wy en beſwijcken niet: maer al iſt dat onſen menſch, die buyten is, verdorven wordt, nochtans die binnen is, die vwordt vernieuwt van dagh tot dagh.*

Van haer uytwendighe verſtervinghe valt wat meer te ſegghen: want deſe niet wel voor-geſtelt en kan worden, ſonder eenighe beſondere gheſchiedeniſſen te vertellen. Dit ſullen wy doen; beginnende van haere verſtervinghe in het nutten van ſpijſe ende dranck, daer naer voorder komende tot andere.

Men vindt'er weynighe, naementlijck onder de kinderen, die door den drift tot ſpyſe ende dranck niet verwonnen en worden. *Wie iſſer, Hee-*

(a) 2. Corint. 4. 16.

re, vraecht den Heylighen (a) Augustinus, die hier in buyten de maete der noodsaeckelijckheit niet vervoert en vwordt? Hy is groot die soodaenighis: dat hy wven Naem ghebenedyde. Soodaenige is JOANNA oock in haere eerste kindtsheydt gheweest: want sy aldan meer tot vasten ghenegen was, als andere kinderen tot eten: niet alleenlijck het smaeckelijck, maer oock het noodelijck aende natuere ontreckende. Haere Ouders dit bemerckende, hebben haer belast een sekere maete van spijsse te nutten, op dat het lichaem bequaemelijck soude gevoedt worden. Doch oock aldan ontrock sy aen haeren lust, dat de kinderen het meest verleckert, ende gaf dat aen arme kinderens, die daer op wisten te passen. Maer dit en konde soo heymelijck niet gheschieden, oft haeren Broeder, die oock jongh was, quam dat te mercken: die oversalcks begheerde, dat sijne suster in sijn by-wesenden onbijt nutten soude. Nochtans JOANNA wist hem behendelijck te bedrieghen, oock in sijn tegenwoordigheydt: ende gonck voort in het lekkerste sich t'ontrecken, ende dat aen den armen uyt te reycken als voren.

Desen jever der verstervinghe groeyde met de jaeren: soo datse altijdt nieuwe middelen socht, om de quaede gheneghentheydt te bedwinghen die onse eerste ouders in druck heeft ghebrocht.

Sy en verkoos niet alleenlijck het slechtste over tafel: maer maecte oock onsmaeckelijck, dat andersins smaeckelijck was.

Sy oordeelde dat het voedtsel des lichaems een groot beletsel mede-brenghet van het innigh leven: ende wenschte daer om niet anders dan broodt en

(a) Confess. Lib. 10. Cap. 31.

en water, jae oock gheene spijsse te nutten. Doch over desen lesten wensch beschuldicht sy sich van vermetentheydt: ghemerckt dat Christus self aen den noot-drufft sich onder-worpen heeft. Maer om dit beletsel vanden gheest te verminderen, hadde sy altydt eenighe bittere kruyden, die sy bedecktelyck met noodighe spijsse wist te vermenghelen: dese aldus niet alleen onsmakelyck, maer oock walghelyck maeckende.

Sy hadde grooten afkeer van buyten huys ter maeltijdt te gaen: ende soght altydt redenen om die t'ontvluchten, ende t'huys te blijven. Als dese redenen niet en luckten, verghefeschapte sy haer ouders uyt enckelen noodt, ende met groote verstervinghe: maer als haere redenen van t' huys te blijven verhoort wierden, hadde sy t'huys in haere eenigheydt volle vryheydt, om haer lichaem te voeden naer haeren wensch: ende gaf alsdan de spijsen, die voor haer bereydt ghemaect waeren, aen den Armen.

Tis eens ghebeurt, datse by sekere ghelegentheydt een peir of twee ghenut hadde: maer om dat sy in 't eten van dese vruchten eenighe voldoeninghe voelde, wierdt soo beswaert ende beanght in haer gemoedt, dat, ghelijck sy schrijft, haere droefheydt hier over aen Godt alleen bekent is. Sy verweckte een seer groot leedt wesen van haeren lust soo veel toe ghegeven te hebben; stondt beschaemt voor de Goddelijcke Majesteit; maecte een vast voor-nemen vande schaede, die sy door het in-volghen van desen lust gheleden hadde, met andere verstervinghen te vergelden; haer selven ende Godt aen-sprekende met dese woorden: *ô arm aerdt-voormken! wat soude van u ghevoort*

gheworden, vvaer 't saecken dat den Heere een luttel van u syne Handt astrock? ô Godtheydt! dat ghy my gheveerdicht t'aensien, die soo vol van gebreken ben, ja de ghebreckelijckheyt self! och! mijnen Beminden doet my gheheel te niet, op dat' er niet in my en blijve, dat mijn is, maer ghy alleen in my.

Niet-teghen-staende dat sy dese finnelijckheydt met soo groot leetwesen, ende daer-en-boven met een straffe discipline ghetracht hadde te boeten, nochtans bleef dit misdaet langhen tijdt in haer ghedachten, met belijdenisse dat sy quaet-aerdigher was als den helschen vyandt, ende weerdigh om van hem eeuwelijck ghepijnicht te worden.

Al-hoe-wel datmen met de waerheydt soude moghen segghen, dat gheheel haer leven anders niet als een gheduerigh vasten gheweest en is: sy was nochtans ghewoon besonderlijck te vasten op sommige daeghen behalven de vasten-daeghen, die gheboden zijn. Te weten, op den woensdagh, Vrydagh, en Saterdagh; op den tijdt vanden Advent; op den avondt van eenighe Feest-daeghen, ende noch andere daeghen. Den goeden Vrydagh brocht sy over sonder 't minste te nutten: sich als dan, om dit vasten behendelijck te bedecken, verreckende naer 't huys van een Vriendinne, die zy betrouwde, ende die soodaenighe verstervinghe oock beminde: laetende weten aen haer volck, datse dien dagh in dat huys soude verblyven. Aldaer in een kamer ghesloten zijnde, broght zy den heelen dagh over, met het lijden Christi t'overlegghen, ende haer lichaem te pynighen.

'T ghebeurde dat haer in de goede weke gheboden wierdt eenen roomer spaenschen wijn te drincken,

ken. Sy nam terstont het glas, maer wist behendelijck, sonder dat 't jemandt bemerckte, den wijn met Aloë te verbitteren: ende ghedroncken hebbende, prees den wijn, soo dat-men niet anders en konde dencken, oft sy hadde hem met grooten smaeck ghedroncken. Sy was altijd versien van dierghelijcke bitterheden, om by gheleghentheynt sich hier van te dienen, ter oorsaecke vanden grooten schroom die sy hadde, van haer selven in dranck oft spijsse te voldoen, ende de groote gheneghentheynt tot dierghelijcke versterwinghe: die aen IOANNA soo ghemeyn ende soo aenghenaem was, dat de spijsen ende de dranken haer aldan wel smaecten, als de versterwinghe der finnelijckheynt daer mede vervoeght was.

Men konde haer gheen meerder verdriet aendoen, als met het aendienē van leckere spijsen, Want haer lichaem vanden Geest soo ghetemt ende onder-ghebrocht was, datse walghe hadde van alle leckernyen. Maer indien 't gheviel datter jet onsmackelijck voor-ghestelt wierdt, daer op vielen haere ooghen, ende daer in vondt sy voldoeninghe. Verre van daer, datse oyt aen eenighe Dienstmaeght soude gheklaeght hebben, dat iedt qualijck ghekooct was: want sy oock sieck wessende, voor het alderbeste hiel, dat niet wel gheeten, oft ghedroncken en konde worden. Men moest haer iedt onsmackelijcks voor-stallen, alsmen wilde dat sy voedtsel soude nemen: want dat onsmackelijck was, nam sy aen, ende prees dat; maer het smackelijck wierdt van haer verstoeten.

Als sy woonachtigh was by haer Ouders, was
haer

haer meeste verstervinghe, gheene volle vryheyt te hebben van sich te versterven: want alle finelyckheden, tot de welcke sy somwijlen van haer Ouders aenghepraemt wierdt, dochten haer een gheduerighe doot. Sy sprack aldan tot haer selven met dese woorden, *Wat ghelijckenisse is er tuschen my, ende mijnen Verlosser? Ick en mach gheene verstervinghen doen; men doet my lieffelycke spijzen eten, immers al te goet voor my: men doet my wijn drincken, die ick in mijnen mondt bitterder wensche als alssem. Och wanneer sal ick eens de ghelegghentheyt hebben van in alle strengigheyt mijnen Bruydegom te volghen!*

Op eenen anderen tijdt sprack sy aldus: *ô liefde, wiens liefde ick niet weerdigh en ben! Och oft ick u op het alder-hooghste lief hadde! Laet my ten minsten my quijt maecken al, wat my niet noodtsaeckelijck en is, ende my in alles versterven, daer ick eenighe ghelegghentheyt toe hebbe. Ick en kan dit nu niet doen naer mijnen wensche: maer ick bidde uwe Goddelijcke Majesteyt, dat ghy u gheweerdighen wilt my daer voor eenighe pijnelyckheden over te senden. Ick wete wel, dat ick niet weerdigh en ben, die van u ontfanghen; nochtans betrouwende op uwe goetheydt, hope ick dat ghy uwe dienstmaert wat sult verleenen, en my gheene sterckte en sult laeten ontbreken om te verdragen.*

'T is eens ghebeurt, datse 's nachts wacker wordende, niet terstont op en stondt tot het ghebedt: wanneer een duyvelken al dansende sich aen haer vertoonde als met haer spottende, al oft sy hier in haer ghemack sochte. Maer sy heeft haer lichaem dit soo kleyn ghemack wel dier doen betaelen: ende peysde, dat Godt dit toe-ghe-

laeten hadde, op datse haer selven beter soude kennen, ende neerstelijcker versterven.

Wat klappernyen dat'er uytghestroyt wierden, en onstelde JOANNA sich ten minste niet: ja en konde niet vatten, hoe dat andere daer door foo ghestoort wierden. Voor reden ghevende, dat wy veelerger souden zijn, als de menschen segghen dat wy zijn, ten ware dat Godt ons bewaerde.

Die ons quaet doen, of die ons vervolghen, worden gemeynelijck vyanden genoemd: maer JOANNA noemde die vrienden: want dese oorfake van verstervinghe waren, en dies volghens van groote verdiensten. Daerom was sy besorght, om danckbaer te wesen aen die haer min toeghedaen waren: voor foo veel als sy behulpigh waren tot hare verstervinghen.

Sy en was tot niemant meer gheneghen als tot haer Biecht-vaders, door de welcke sy vervoordert wierdt in de deught. Nochtans, als het ghebeurde dat dese stierven, of verhuysden, en maecte IOANNA hier in geene swarigheydt, soo hier boven in't derde Capittel gheseyt is.

Nu kome ick tot eenighe wonderlijcke ende ongemeyne verstervinghen, die aen den Leser vrent sullen duncken, gelijk sy inder waerheydt zijn: de welcke hier verhaelt worden, tot ghetuygenisse van de uytinementheydt der verstervinghe die in IOANNA gheweest is.

Nauwelijcks en hadde zy de wereltdt verlaeten, ende het gheestelijck kleedt aen-ghenomen, oft heeft sich ingebeelt datse alle hare genegentheden ten vollen moest overwinnen: want haer ooghwit was, geenfins te leven voor haer selven: maer voor Godt alleen. Overfulcks ondersocht sy ernstelijck,

lijck, waer van sy den alder-grootsten afkeer hadde, ende waer in sy haer selven alder-meest versterven konde. Ende bevindende dat dit was, de fluymen van andere menschen, den etter, ende diergelijcke dingen, inden mondt te nemen met de tanden te knauwen ende in te swelghen (waer van het gepeys alleen de nature doet walgen) heeft voorgenomen het selve te doen, ende met een vroom gheмоedt allen tegen-strijt t'overwinnen: ende heeft het seer dickwils ghedaen. Sich hier toe verkloekkende met de bedenckinghe, dat *Christus* in sijn lijdē veel walghelijcker fluymen in sijn ghebenedijt aensicht, ja misschien in sijnen mondt, met inwendighe blijfchap ontfanghen heeft. Hier van sal ick eenighe besondere gheschiedenissen by-brenghen, doch luttel, om den Leser niet te seer afkeerigh te maken.

Eens inde Octave vanden *Heylighen Franciscus Xaverius* overleggende hoe dien grooten Apostel den etter hadde uyt-ghesogen uyt de stinckende wonde van eenen siecken, wenschte sy oock diergelijcke gelegentheyt t'ontmoeten, ende aen desen Heylighen, aen de *Heylighe Maria Magdalena de Pazzis*, ende andere, hier in gelijk te wesen: vastelijck vertrouwende, dat Godt hier toe de noodighe sterckte soude gheven.

Hier op quam haer te voren, dat een gheestelijcke Dochter, die met een groote sweringhe ghepij- night wierdt, haeren wensch wel soude toestaen. Sy verfocht dan ootmoedelijck van haer, datse het uyt-suyghen van dit gheswere soude ghedooghen: maer IOANNA badt te vergeefs, want dese Dochter dat geensins en wilde inwillighen. Hier naer wierdt sy indachtigh dat hare beste vriendinne, die

tot de verstervinghe even ghenegen was, een fitel droegh, ende verhopte dat sy dese soude kunnen verwillighen, om den etter daer uyt te laeten suyghen, twelck sy daetelijck op haer versoecht. Dese dochter sprack hier van met den Biech-vader; ende uyt hem verstaende dat JOANNA hier toe oorlof van hem verkregen hadde, wiert den tijdt bestemt, met besondere voldoeninghe van JOANNA. Als dit naer noen gheschieden soude, vertrock JOANNA voor noen naer haer kamer, heel dorstigh om met volle teughen desen etter te trecken: maer hier teghen inziende haer onweerdigheyt tot soo verheven werck, was eenigen tijdt als buyten haer selven. Waer naer sy vlamigher wierdt als te voren, om het voor-ghenomen werck te vol-brenghen. Over tafel liepen alle haere gedachten op het ghene sy soo uysterlijck wenschte: ende aenziende de persoonen die aende taefel waeren peysde in haer-selven: *Och dat ghy lieden wist wat bancket ick verwachte!* want haer aldan niet en smaecte, ten opzicht vande andere lavenisse, daer sy toe ghenoodt was. Den gewenschten tijdt gekomen sijnde, verstont JOANNA van dese dochter, dat den Biecht-vader den oorlof niet en hadde geheven vande fitel uyt te suyghen, maer alleenlijck om die tot dry reysen met de tonghe te suyveren, want sy dit uyt den eyghen mondt vanden Biecht-vaeder verstaen hadde. Waer op JOANNA met versuchtingh seyde niet meer te willen doen, als den oorlof mede-brocht: ende, als onghedurigh, greep voor eerst de plaester, meynende dat den meesten etter daer soude aenghekleeft hebben: maer soo sy self schrijft: *ten hadde niet veel te bedieden:* want sy wenschte geheele mondtvullen

vollen aldaer te vinden. Sy quam dan tot de fistel self: ende al roock sy den stanck, ende al smaecte sy den etter, soo docht haer nochtans dat dit soo aenghenaeme saecke voor haer was, dat het met geene monden uyt-te-spreecken en is. Door d'overgrootte begeerte vergat sy haer selven, meer doende als haer toe-ghelaten was: want eenen vollen teugh etters soude haer eenen lieffelijcken dranck gheweest hebben. Maer de dochter vermaende haer dat den oorlof volbrocht was, ende en wilde aen JOANNA niet ghedooghen van iet voorders te doen 't welck JOANNA oock niet en wilde. Soo dan, noch niet voldaan zijnde, versocht en verkreegh sy noch eens den oorlof om dese fistel den tijdt van dry *Ave Mariate* lecken: want men haer den tijdt moest bepalen, op datse niet onmatigh en soude wesen.

Hier mede noch niet te vreden, viel sy voorts aen haeren Biecht-vaeder soo moeyelijck om dese fistel niet alleenlijck te lecken, maer oock te suyghen, dat hy ten lesten dit toe-stondt. Waer mede sy soo voldaan was, datse hem daer over schriftelijck bedanckte met dese woorden.

Eerw. Vader, och als ick bedencke dat V. E. my dese jonste ghedaen heeft, en wete ick niet wat doen by mijnen Beminden, op dat syne Majesteydt dit wvel-daet aen my verjont aen V. E. sonderlingh vergelde. Ick betrouwe hem toe, dat hy het oock doen sal. Ick bidde V. E. om de liefde Godts, dat V. E. my noch meer ghelieft te ghebruycken in dierghelijcke ghevalen, al waeren 't oock wvonden van melaetsche, jae verkanckerde borsten van alle soorten van versworen pockxkens, ende soo voort. Och Eerw. Vaeder ick bidde V. E. door de liefde wanden ghenen die ons soo
seer

seer heeft bemindt, dat V. E. my vryelyck in alles ghe-
lieve te ghebruycken. Soo V. E. iet komt te hooren,
daer ick iemandt soude konnen helpen, ick ben geheel
ten besten in alle maniere: ende betrouwe vastelyck
dat V. E. hier en hier naemaels daer voor sal gheloont
worden.

Eens wesende inden hof, sagh sy een hoopken
weeke Katte-vuyligheydt daer de wormen uyt-
kropen: ende ghevoelde daer van soo stercke ende
grootte teghenheydt, datse rasselijck wegh-liep, uyt
vreesse van volghens haer ghewoonte oock hier
in haer selven te moeten versterven. Doch sy keer-
de weder met alle haeste, ende wentelde haer
aensicht daer in, met een onuytsprekelijcke kloeck-
moedigheydt, ende leckte dese vuylicheydt met
haere tonghe. Ja 'ten was haer niet ghenoech dit
eens ghedaen te hebben, en langh: maer, noch
afkeer ghevoelende, hernam daeghelijcks de sel-
ve verstervinghe den tijdt van een volle weke:
daer-en-tusschen over-legghende dat dese soo on-
aenghenaeme ende walghelijcke saecke, die Godt
noyt vergramt en hadde, soo verfoeyelijk niet
en was voor Godts ooghen, als haere Siele.

Sagh sy eenighe maeyen, pieren, wormen, oft
iet anders, daer sy schroom van hadde, sy nam
die op, en lietse langhs haer aensicht cruypen:
denckende hoe sy eens de spijsse der wormen
moest wesen. D'eerbaerheydt verbiedt hier alles
uyt-te-drucken; dat my dies aengaende bekend
is: segghende dan met een woordt, dat sy alles vlij-
telijck onder-nam, daer sy teghenheydt ende
schroom van hadde.

De begheerten ende de manieren, die sy ver-
dacht om haer te versterven, waeren soo won-
der-

derlijck, dat de Biecht-vaeders ver stelt stonden, ende moesten haer verbieden dies aengaende iet besonders te doen, sonder uytdruckelijcken oorlof, want haeren iever onmaetigh was: en door dit verbodt hadde JOANNA eenighsints dat sy wenschte: want haere pijnnelijckste verstervinghe was, sich niet te moghen versterven. Soo dat in haere laetste sieckte, als wanneer haer vanden Biecht-vaeder gheboden wiert krachtighe ende versterkende dinghen te nutten, om soo langh als het moghe-lijck was het leven te behouden, sy van hem ver-focht met 't saemen gevoeghe handen, ende d'ooghen vol traenen, dat hy haer geliefde de vrient- schap te doen, van uyt haere schaprade wat galle aen te brenghen, om die te menghelen met het ge- ne sy nutten moest, ende dat ter eeren van *Christi* bitteren kelck: Waer voor sy hem beloofde eeuwe- lijck danckbaer te wesen. Maer den Biecht-vaeder niet teghenstaende dat sy soo oodtmoedelijck ende hertelijck badt, vreesende dat dit in dese ghestel- tnisse aen haer ghesontheydt soude naedeeligh ghe- weest zija, niet teghenstaende dat het haer oude ghewoonte was, heeft dat gheweyghert, segghen- de: JOANNA, ghy hebt altijt van my verfocht dat ick u soude versterven, waer ick soude konnen: aenveerdt dan van my dese leste verstervinghe, dat ghy hier in uwen wille sult breken.

Waer naer sy haer ooghen opslaende naer den Hemel, seyde: *Heere, ontfanght, bidde ick u, mijnen goeden vville, ende vergheeft my mijn onbedachtig- heyd, waer mede ick mijnen Biecht-vaeder ben moeye- lijck gheweest, in te versoecken 't welck hy oordeelde schaedelijck aen my te wesen; ende wilt hem, voor sijne voorsichtigheydt loonen.*

Sy hadde oock verfocht; dat den Biecht-vaeder den Doctoor soude beweghen dat, hy nieten soude voorschrijven, dat smaekelijck is: want sy overal, tot het leste toe haere meerdere verstervinghe socht.

Iemandt, die dit leest, kan dencken dat het leven tusschen alle dese verstervinghen seer verdrietigh moet wesen: maer die dit leven beproeft, is van ander ghevoelen. Vele Heylighen sijn onversaedelijck gheweest in dierghlijcke verstervinghen, als oock in lyf-kaltdinghen vande welke wy in't volghende Capittel sullen handelen: 'twelck niet gheschiedt en is sonder smaeck, sonder voldoeninghe, sonder vreught. Ick bekenne dat het beghinsel van soodaenigh leven niet en is sonder arbeyt: maer den voortganck is soeter, ende den uytganck teenemael soet. Hoort den seer godtvruchtighen ende wydt-beroemden (a) *Ioannes Climachus* spreken. *Het beghinsel der verstervinge, 't sy van het lichaem, 't sy vande siele, is arbeyt, het midde is somtijts arbeydt, somtijts ruste: maer het eynde en heeft gheen ghevoelen: want het de siele meer vervoordert in haer misdaeden te straffen: in't verdrucken van haer alder-grootste vyanden, de quaede gheneghentheden; in't vermeerderen der deughden, die alsdan gulfighlijck groeyen: hoe den arbeyt der verstervinghe minder wordt, ende oock geheelijck vergaet, naementlijck tusschen menichvuldige vreughden, die den Hemel aen soodanighe sielen mildelijck toefchiet.*

Het aensicht ende uytwendigh ghelaet van JOANNA gaf opentlijck dese waerheydt te kennen: want niet teghenstaende dat sy soo seer tot alle soorten der verstervinghe ghedreven wierdt, ende

(a) *Gradu 4.*

de selve soo ghestaedelijck oeffende : men kost nochtans uyt haer aensicht klaerlijck bespeuren de bly-hertigheydt van haeren gheest. Alle die haer ghekent oft ghesien hebben, kunnen ghetuyghenisse gheven, datmen weynighe menschen vindt, soo vriendelijck, soo soet-hertigh, soo vervremt van alle droefheydt ende swaermoedigheyt, als JOANNA in haer uytwendigh wesen, woorden, ende alle haeren handel gheweest is,

VIII. CAPITTEL.

Lijf-kastijdinghe.

K'En magh haer lijf-kastijdinghe niet afscheyden van haer verstervinghe, want sy een deel der verstervinghe is : ende om gheen andere reden en wordt sy afgetrocken van 't voorgaende Capittel, als om de menighe der stoffe.

Dit kastijden des lichaems, haeyre kleederen, disciplinen, ende dierghelijcke soorten van Godtvruchtighe strengigheyt, is altydt vande Heylighen seer gheploghen gheweest : ende dies te meer, hoe sy inde Goddelijcke liefde verhevender waeren. Hoedaenigh dat IOANNA hier in gheweest is, gaen ick voorstellen, ende den leser sal bevinden, dat sy soo wel in dit, als in 't voorgaende Capittel, meer te verwonderen is, als naer te volghen.

Sy en was nauwelijckx ingetreden haer thiende jaer, als sy behendelijck erghens bekomen hebbende een geknoot. haeyren kleedt, seer ghelijck aen een rijgh-lijf, het selve twee-mael jeder weke, ende daer en boven op avonden van besondere Feestdaeghen ghedraeghen heeft, om haer lichaem in